

Rutereturs årsrapport for 2018

Ferdigstilt 28. mars 2019

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	SAMMENDRAG	3
2	BAKGRUNN	4
3	OM RETURSYSTEMET	5
4	FINANSIERING	7
5	INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER	10
6	OM INFORMASJONSARBEIDET.....	14
7	ØKONOMI	16
	VEDLEGG 1 - DELTAKERLISTE PER 31.12.2018	17

1 SAMMENDRAG

PCB regnes som en av de farligste miljøgiftene, og myndighetene har derfor stort fokus på høy innsamling av avfallsfraksjoner med PCB-innhold. PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassvinduer i perioden 1965-1975 (kan finnes i importerte ruter frem til og med 1979). Ruteretur AS ble opprettet den 3.6.2002 for å drive et retursystem for disse rutene. Rutereturs retursystem for PCB-holdige isolerglassruter fikk fornyet godkjenning av Miljødirektoratet, tidligere Klima- og forurensningsdirektoratet, 3. desember 2010.

Ruteretur har avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskap. Avtalene dekker alle fylker og omfatter over 400 kommuner. Det er mer enn 350 avfallsmottak i systemet som dekker over 95 prosent av Norges kommuner. De kommunale og interkommunale avfallsmottakene mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Aktører med større mengder PCB-ruter kontakter Norsk Gjenvinning for levering. Norsk Gjenvinning har 18 regionale mottak, hvor de mottar PCB-ruter for Ruteretur, fordelt over hele Norge. Norsk Gjenvinning håndterte all transport og behandling av PCB-ruter for Ruteretur i 2018

Fra oppstarten av Ruteretur i 2002 og frem til 2011 var det en klar økning i innsamlet mengde PCB-holdige isolerglassruter. Fra 2011 har de årlige mengdene blitt redusert, med unntak av en liten oppgang i 2018. Ruteretur samlet inn 37 642 vinduer i 2018 (omregnet fra kg til antall vinduer). Nedgangen er som forventet da mengden gjenstående PCB-ruter i norske bygg går nedover. I tillegg har Ruteretur hatt høyt fokus på sortering de siste årene, slik at andelen ruter som ikke er PCB-ruter, har blitt redusert i det som samles inn som PCB-ruter.

Rutereturs deltakere rapporterte at de i 2018 solgte litt over 1,93 millioner isolerglassruter i Norge. I 2017 ble det rapportert litt over 1,96 millioner isolerglassruter. Produksjon av isolerglass i Norge har blitt betydelig redusert de siste 10 årene. I 2010 var andelen produsert i Norge på 66 prosent og i 2018 var dette redusert til litt i overkant av 13 prosent. De senere årene har mange vindusforhandlere og kjøpere med direkte import fra utlandet etablert seg og konkurransen er stor. Det har imidlertid vært en utflaing med tanke på antall norskproduserte ruter i forhold til importere ruter de siste årene.

Miljøvederlaget som deltakere i retursystemet betaler for hver rute som sendes ut på det norske markedet, var kr 9 i hele 2018. Endelig årsregnskap blir først godkjent etter at denne årsrapporten ble utarbeidet. Årsresultatet for 2018 forventes å bli kr 1,6 million.

Informasjon er et av Rutereturs viktigste virkemiddel for å sikre innsamling av PCB-holdige ruter og høy deltakelse. Informasjon til potensielle avfallsbesittere om hvor PCB-holdige isolerglassruter kan leveres og ikke minst kunnskapsheving hos mottakene som Ruteretur har avtale med, er sentrale informasjonsoppgaver. Det ble avholdt 11 kurs ulike steder i landet i 2018 for ansatte som håndterer PCB-ruter på mottaksanlegg som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 192 personer på disse kursene.

Ruteretur arbeider også aktivt med informasjon mot produsenter og ulike grupper importører av isolerglass for at disse skal være kjent med sine forpliktelser slik at antall "gratispassasjerer" blir lavest mulig. I 2018 fortsatte Ruteretur sitt arbeid mot entreprenører og importører av isolerglassruter som ikke var deltakere i Ruteretur. Dette resulterte i at Ruteretur fikk 15 nye deltakere. Ved utgangen av 2018 var det 204 deltakere i Ruteretur.

2 BAKGRUNN

PCB (polyklorerte bifenyler) er en gruppe syntetiske klorforbindelser som er giftige, tungt nedbrytbare og bioakkumulerende. Ny bruk av PCB ble forbudt i Norge i 1980. De viktigste kjente utslippskildene i dag er PCB-holdige produkter og bygningsmaterialer, både de som er i bruk og de som er kassert. Utlekking fra forurenset grunn og sedimenter gir fortsatt miljøproblemer, og PCB er årsaken til kostholdsråd i flere fjorder.

I Norge finnes PCB i luft, vann, sedimenter, jord, matvarer og i de fleste levende organismer. Siden PCB oppkonsentreres i næringskjeden er mennesker og rovdyr spesielt utsatt. Opptak hos mennesker skjer hovedsakelig gjennom mat.

PCB ble benyttet i forseglingslim i isolerglassvinduer i perioden 1965-1975. Etter 1975 ble PCB ikke benyttet i norske vinduer, men man kan finne PCB i importerte vinduer frem til og med 1979. Fra 1980 trådte en egen PCB-forskrift i kraft og det ble forbudt å benytte PCB i nye produkter.

Når PCB-holdige isolerglassvinduer kasseres er de definert som farlig avfall. De skal derfor leveres til godkjent mottak for farlig avfall. Til tross for dette ble det tidligere levert svært små mengder med PCB-holdig isolerglass til godkjente mottak. Årsaken var trolig en kombinasjon av høye kostnader og manglende kunnskap. Miljøverndepartementet tok derfor i 2002 et initiativ overfor bransjen og fikk i stand en frivillig avtale om bransjeansvar for kasserte PCB-holdige isolerglassruter. Ruteretur ble som en følge av dette stiftet 3.6.2002. Selskapet har som formål å utvikle, drive, styre, overvåke og organisere en kostnadseffektiv og samfunnsøkonomisk lønnsom returordning som sikrer innsamling av PCB-holdige isolerglassruter på en miljømessig forsvarlig måte.

Selskapet eies av følgende selskaper, alle med 1/5 hver:

✓ Norges Bygg- og Eiendomsforening	✓ Norsk Eiendom
✓ Norske Trevarer	✓ Hovedorganisasjonen Virke
✓ Glass og Fasadeforeningen	

I juli 2004 ble det forskriftsfestet¹ at produsenter og importører av isolerglass skal sørge for et landsdekkende mottakssystem for PCB-holdige isolerglass og finansiere driften av dette. De pålegges en plikt til å informere om systemet til avfallsbesittere og kjøpere av isolerglass. Forpliktelsen til produsenter og importører skal dekkes gjennom deltakelse i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Med virkning fra 1.6.2008 ble forskriften endret slik at kommunene fikk plikt til å motta inntil 500 kg PCB-ruter per år per avfallsbesitter fra husholdninger og fra virksomheter med mindre mengder farlig avfall i kommunen. Kommunen skal vederlagsfritt ta imot kasserte PCB-holdige ruter fra husholdninger.

Rutereturs fikk fornyet godkjenning 3. desember 2010, og denne er løpende. Ruteretur er det eneste godkjente retursystem for PCB-holdige isolerglassruter.

Daglig ledelse, drift og administrasjon av Ruteretur ivaretas av Nomiko – Norsk Miljøkompetanse.

¹ Kapittel 14 i avfallsforskriften.

3 OM RETURSYSTEMET

3.1 Innsamling av PCB-ruter

Forutsetninger som ble lagt til grunn da Ruteretur ble godkjent var at selskapet skulle arbeide aktivt for å sikre høy innsamlingsgrad av PCB-holdige isolerglass som kasseres. Selskapet skal videre arbeide med å kartlegge produsenter og importører slik at disse kan bli medlem av retursystemet. Et viktig virkemiddel er aktiv informasjon til potensielle avfallsbesittere og potensielle deltakere, men også gjennom å synliggjøre et landsdekkende innsamlingssystem.

Organisering av innsamlingssystemet

Norsk Gjenvinning AS håndterer innsamling og transport av PCB-ruter i hele Norge for Ruteretur (avtale fra 1. juni 2016). Norsk Gjenvinning har 18 regionale mottak fordelt over hele Norge og henter PCB-ruter fra alle kommunale/ interkommunale mottak som har avtale med Ruteretur. Avfallsbesittere med større mengder kan levere PCB-ruter direkte til regionale mottak innenfor maksimal normalpris (1400 kr per tonn). Avtalen med Norsk Gjenvinning AS omfatter også transport av PCB-rutene fra de regionale mottakene til behandlingsanlegget som Ruteretur har inngått avtale med.

Sluttbehandlingen av PCB-ruter foregår i Fredrikstad etter avtale med Norsk Gjenvinning AS.

Ruteretur har avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskaper, om henting av PCB-ruter fra deres avfallsmottak, for PCB-ruter som leveres av privatpersoner/husholdninger og mindre mengder fra næringsvirksomheter. Avtalen innebærer gratis henting av PCB-ruter på mottak, gratis kurs om PCB og PCB-ruter, informasjonsmateriell og kostnadsfri leie av innsamlingsutstyr samt en godtgjørelse for hele PCB-ruter som leveres til Rutereturs innsamlingssystem. Avtalen stiller krav om at PCB-ruter skal sorteres riktig og at mottaket ikke kan ta mer enn maksimal normalpris ved mottak av PCB-ruter fra næring. Maksimal normalpris er kr 1400 per tonn.

Ruteretur sørger for, gjennom sin regionale innsamler, at kommunale og interkommunale avfallsmottak, vederlagsfritt får tilstrekkelig med utstyr for mellomlagring av hele og knuste PCB-ruter. Utstyret består normalt av L-stativer (glasstativer) for hele PCB-ruter og spennlokkfat, eller IBCer, for knuste PCB-ruter. På mottakene skal det kontrolleres at de isolerglassruter som leveres som PCB-ruter omfattes av returordningen. Etter kontroll settes ruter som skal sendes videre til regionalt mottak på L-stativer. Knust glass skal i spennlokkfat eller IBC. Når PCB-rutene hentes av regionale mottak, skal de være ferdig sortert, pakket og klargjort for transport. PCB-ruter fra kommunale og interkommunale mottak, som Ruteretur har avtale med, blir kontrollert og mellomlagret på regionale mottak før de fraktes til sluttbehandling.

3.2 Lokale mottak for PCB-ruter

Kommunale og interkommunale avfallsmottakene som Ruteretur har avtale med mottar PCB-ruter fra husholdninger og mindre mengder fra næringsdrivende. Avtalene dekker alle fylker og omfatter 401 kommuner, og det er mer enn 350 avfallsmottak i retursystemet. Avtalene dekker over 95 prosent av Norges kommuner. Aktører med større mengder PCB-ruter kontakter Norsk Gjenvinning for levering. En oppdatert oversikt over mottaksplassene i hvert fylke ligger på Rutereturs hjemmeside (www.ruteretur.no).

Ruteretur har siden 2011 inngått 89 avtaler med kommunale og interkommunale avfallsselskaper om mottak av PCB-ruter. Gjennom avtalen forplikter avfallsselskapene seg til å samle inn PCB-ruter til en makspris fra næring, og vederlagsfritt ta imot PCB-ruter fra privatpersoner. Maksprisen var kr. 1400 per tonn i 2018, og reguleres gjennom avfallsforskriftens kapittel 14. Lokale mottak som har avtale med Ruteretur er også forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs i løpet av det første avtaleåret for å sikre kunnskap om PCB og PCB-ruter på lokale mottak.

3.3 Sluttbehandling av PCB-ruter

Norsk Gjenvinning AS har avtale med Ruteretur om behandling av alle PCB-ruter som samles inn, og innehar konsesjon for behandling av PCB-holdige ruter på sitt anlegg på Øra, i Fredrikstad kommune. Glasset skjæres ut fra ramme/avstandslist og går til Glava for materialgjenvinning (glassvatt). Gjenværende fraksjon, hvor PCB-en finnes, håndteres videre som farlig avfall. I 2018 ble denne fraksjonen destruert hos Fortum i Danmark.

3.4 Kvalitetssikring

Det utføres jevnlig revisjoner/kontroller av behandlingsanlegget og alle regionale mottak. Formålet med kontrollene er å sikre at Rutereturs kontraktspartnere følger opp sine forpliktelser i forhold til avtalene de har med Ruteretur. Videre er besøkene en viktig arena for Ruteretur for å få bedre innsikt i hele nedstrømsløsninger for PCB-rutene.

I løpet av 2018 ble det utført åtte temarevisjoner ved regionale mottak i hele Norge samt to revisjoner hos Norsk Gjenvinning sentralt. Videre ble det utført seks besøk hos Norsk Gjenvinning sitt behandlingsanlegg på Øra, hvor det blant annet ble foretatt kontroll av sorteringen av PCB-ruter levert fra regionale mottak.

Revisjonsarbeidet er viktig for å avdekke avvik og oppnå god dialog mellom partene. Aktiviteten knyttet til dette arbeidet vil være høy også i 2019.

3.5 Virksomhetgjennomgang av Ruteretur

Rutereturs styre bestilte en virksomhetgjennomgang av Ruteretur i 2018, for å få en uavhengig tredjepartsvurdering av fem sentrale områder knyttet til organisering og drift av retursystemet. BDOs sluttrapport ble ferdigstilt samme år. BDOs gjennomgang tok blant annet for seg dagens praksis for innsamling og destruering i lys av avtalen med Klima – og miljødepartementet (KLD), balansen mellom innsamlede og behandlede PCB-ruter og Nomikos oppfølging av den fysiske strømmen av ruter med tilhørende kontantstrøm. Virksomhetgjennomgangen avdekket ingen vesentlige avvik. Sluttrapporten er offentlig og sendes til de som ber om det.

4 FINANSIERING

4.1 Deltakere i retursystemet

Norske produsenter av isolerglass og importører av isolerglass eller produkter som inneholder isolerglass, skal sørge for at enhver avfallsbesitter kan levere kasserte PCB-holdige isolerglassruter til forsvarlig behandling og til en pris som ikke overstiger normalpris for levering av isolerglassruter uten PCB til vanlige avfallsmottak. Produsentene og importørene skal dekke merkostnadene utover dette.

Produsenter og importører skal dekke sine plikter etter avfallsforskriften² gjennom deltakelse i et retursystem som er godkjent av Miljødirektoratet. Ruteretur arbeider aktivt for å oppspore og få med flest mulig importører som deltakere.

Ruteretur fikk 15 nye deltakere i 2018. Ved utgangen av 2018 var det 204 deltakere i Ruteretur (vedlegg 1). Totalt ni deltakere ble meldt ut i 2018. Utmeldelsen skjedde som følge av nedlegging av virksomhet, avvikling av importvirksomhet, fusjonering og konkurs.

4.2 Rekruttering av nye deltakere

Ruteretur arbeider aktivt for å rekruttere produsenter og importører som deltakere i retursystemet. Vårt arbeid med rekruttering av nye deltakere fokuserer på importører da produsentene i Norge alt er deltakere i returordningen. Rekrutteringen gjøres normalt ved å først identifisere potensielle importører og deretter sende informasjon og følge dem opp via telefon.

Ruteretur har en rekke deltakere som importerer fra utenlandske produsenter. Mange av disse er byggtreprenører. Ofte kjøper den samme byggtreprenøren isolerglass fra ulike leverandører/produsenter både fra inn- og utland. I mange tilfeller er det bare en liten del av omsatt mengde isolerglass som entreprenøren importerer selv. Den resterende del kjøpes av leverandører/produsenter. Entreprenøren er dermed i en situasjon hvor han både er en importør (iht. § 14-4 i avfallsforskriften) og kjøper av isolerglass (iht. § 14-5). Uansett hvem entreprenøren kjøper sine isolerglass av, må han kunne etterspørre og dokumentere at selskapene han kjøper isolerglass av er deltakere i en godkjent returordning. Ruteretur er det eneste godkjente returselskapet for isolerglass i Norge.

Vervekampanjene som Ruteretur har utført de siste årene har blitt videreført også i 2018. I tillegg har Ruteretur mottatt flere tips fra deltakere om firmaer som Ruteretur må følge opp for å avklare om de importerer isolerglass. Ruteretur følger også opp de leverandørene som kontrollmedlemmene oppgir i sine årsrapporter. Alle årsrapporter fra kontrollmedlemmer gjennomgås og de leverandørene som ikke er deltakere i Ruteretur blir kontaktet og gitt informasjon om at de er pliktig å være deltakere i et godkjent retursystem for PCB-ruter dersom de importerer eller produserer isolerglass til Norge.

At Ruteretur og Miljødirektoratet samkjører sitt arbeid har vist seg å være svært effektivt, og det har vært jevnlig dialog mellom partene i 2018. Det har blant annet resultert i at Miljødirektoratet skal gjennomføre en tilsynsaksjon mot potensielle deltakere i 2019. Når en potensiell importør er identifisert, starter et tidkrevende arbeid med å rekruttere de som deltakere. Ruteretur alene har få

² Avfallsforskriftens § 14-3

virkemidler overfor de som nekter å oppfylle sine forpliktelser som importør etter forskriften, men med støtte fra myndighetene står Ruteretur mye sterkere.

Ruteretur inngikk et samarbeid med StartBank i 2015, noe som øker vår synliggjøring mot kjøper av vinduer som benytter StartBank. Ruteretur har også et tilsvarende samarbeid med Norsk Byggevardatabase (NOBB).

4.3 Kontrollmedlemmer

Forskriften stadfester at de som kjøper mer enn 200 isolerglassruter per år skal etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltaker i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. For kjøpere av isolerglass, opererer Ruteretur derfor med kontrollmedlemskap. Et kontrollmedlemskap innebærer en forpliktelse til å kjøpe isolerglass kun av bedrifter som er deltakere i et godkjent retursystem for PCB-holdige isolerglassruter. Gjennom sitt kontrollmedlemskap vil bedriften synliggjøre at de ivaretar sine forpliktelser etter forskriften og viser vilje til å støtte opp om innsamling av kasserte PCB-holdige isolerglassruter.

Ruteretur rekrutterte syv nye kontrollmedlemmer i 2018. Ved årsskiftet var det 70 kontrollmedlemmer tilknyttet Ruteretur.

4.4 Beregning av markedsandel

Pliktene for hver produsent og importør omfatter den forholdsmessige andel av kasserte PCB-holdige isolerglassruter som tilsvarer vedkommende markedsandel for isolerglass til det norske markedet. Markedsandel baseres på antall isolerglassruter den enkelte produsent/importør sender ut på det norske markedet. Ruteretur var det eneste godkjente returselskapet for PCB-ruter i 2018, og alle produsenter/importører skulle derfor ha rapportert inn sin markedsandel til Ruteretur.

Deltakere rapporterer til Ruteretur hver måned hvor mange ruter de sendte ut på markedet den forgående måneden. Aktører med mindre mengder har unntaksvis fått sjeldnere rapporteringsintervall. Angivelse av mengde ruteenheter som sendes ut på markedet, fordelt på importerte ruter og ruter produsert i Norge, oppgis ved rapportering. Basert på denne rapporten fakturerer Ruteretur et vederlag.

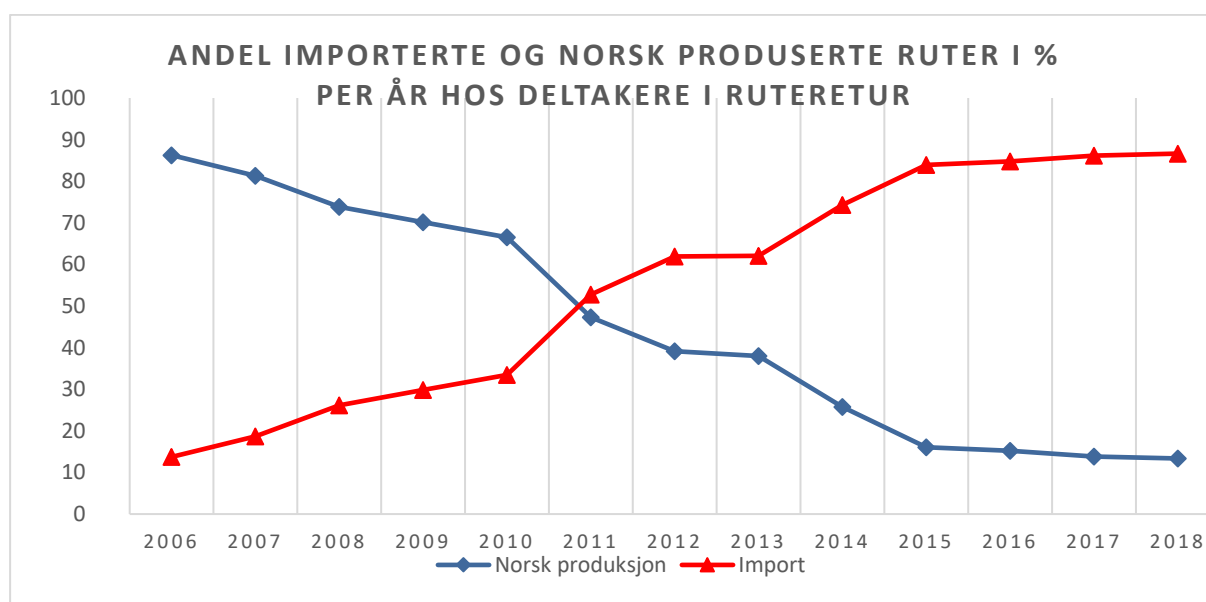
4.5 Nye ruteenheter ut på markedet

I 2018 ble det sendt om lag 1,938 millioner isolerglassruter ut på det norske markedet, ifølge de tall som har blitt rapportert inn til Ruteretur.

Figur 1: Årlige mengder nye isolerglassruter ut på markedet.

En stadig økende andel av nye isolerglassruter som sendes ut på det norske markedet, er importerte ruter. Utviklingen siden 2006 er vist i figur 2.

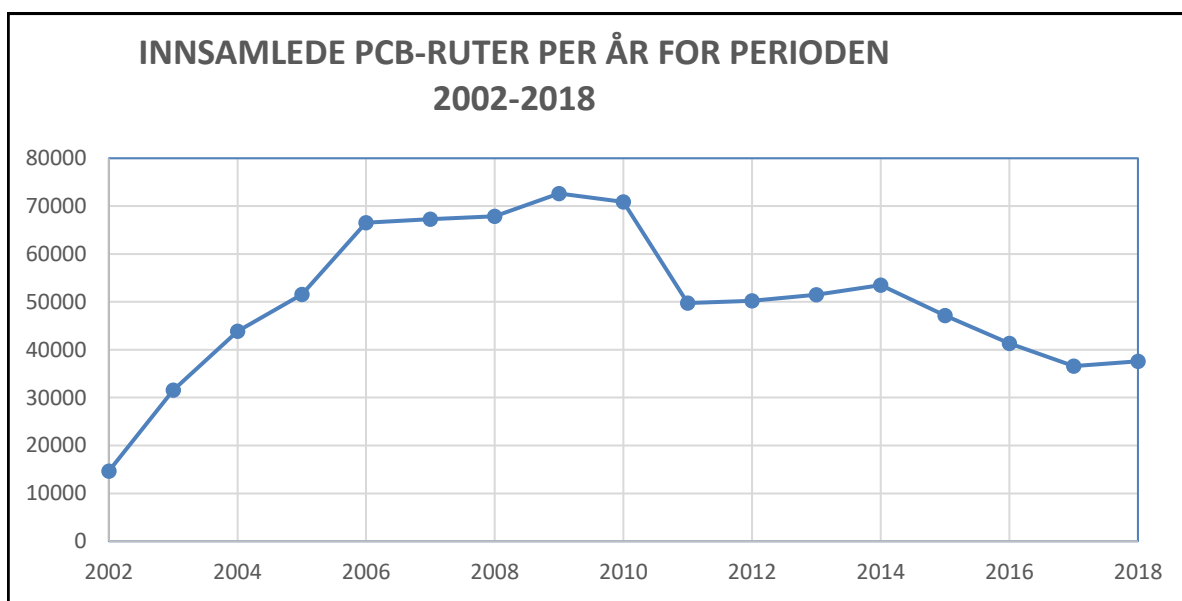
Figur 2: Importerte og norskproduserte isolerglassruter.

Vi ser av figur 2 at importdelen har økt jevnt fra 13,7 prosent i 2006 til 86,6 prosent i 2018.

5 INNSAMLEDE OG BEHANDLEDE MENGDER

5.1 Innsamlede mengder PCB-holdige isolerglassruter

Ruteretur startet innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i 2002. Utviklingen i innsamlede mengder er vist i figur 3.

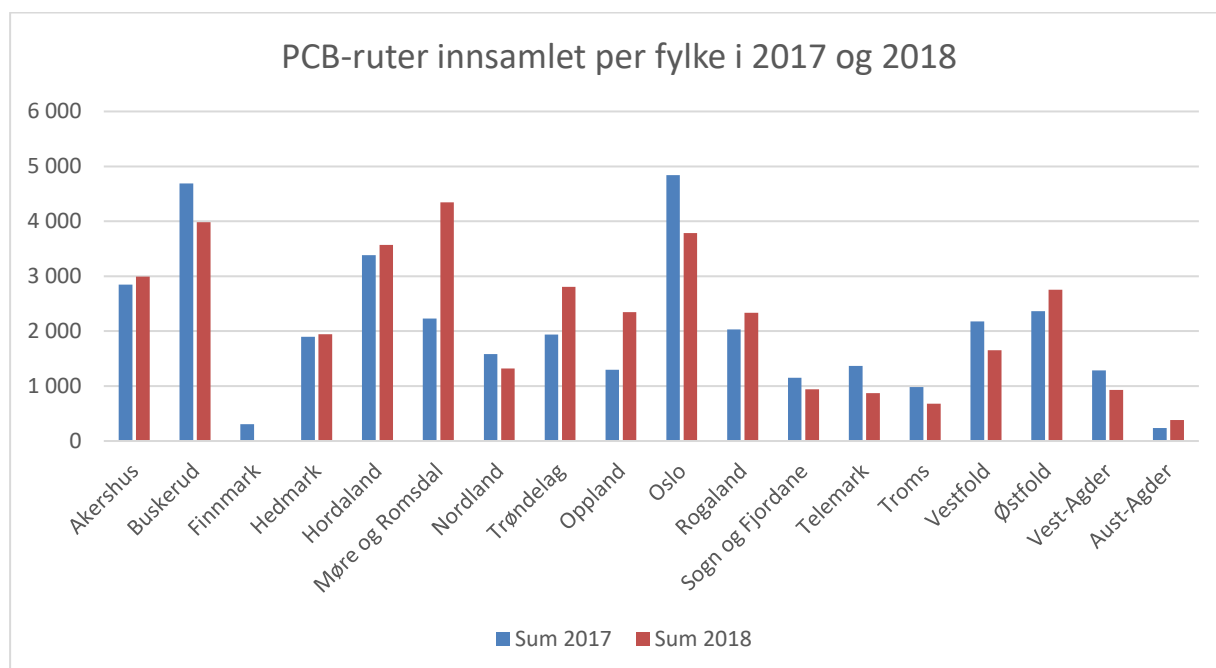
Figur 3: Innsamlet mengde PCB-ruter per år.

I 2018 ble det samlet inn 37 642 ruter (omregnet fra vekt til antall). Dette er drøyt 1000 ruter flere enn i 2017.

Innsamlede mengder ruter økte frem til 2009 da om lag 72 000 ruter ble samlet inn. I 2010 registrerte vi en liten nedgang av innsamlet mengde. Det var først i 2011 at vi fikk en stor reduksjon på rundt 30 prosent sammenlignet med året før. Den kraftige nedgangen fra 2011 skyldes i hovedsak ny organisering av retursystemet fra sommeren 2011. Ruteretur har de senere år hatt en betydelig bedre kontroll med og intensiv opplæring om hvilke ruter som skal inn i retursystemet for PCB-ruter. Det har ført til at mengden reduseres samtidig som antall PCB-ruter som fremdeles er i bruk avtar. Den lille oppgangen i 2018 skyldes trolig høy aktivitet innenfor riving og rehabilitering av bygg med PCB-ruter.

På grunn av store variasjoner i folkemengder, bygningsmasser og bygge- og riveaktiviteter, fra år til år, vil den årlige mengden med innsamlede PCB-ruter per fylke variere betydelig.

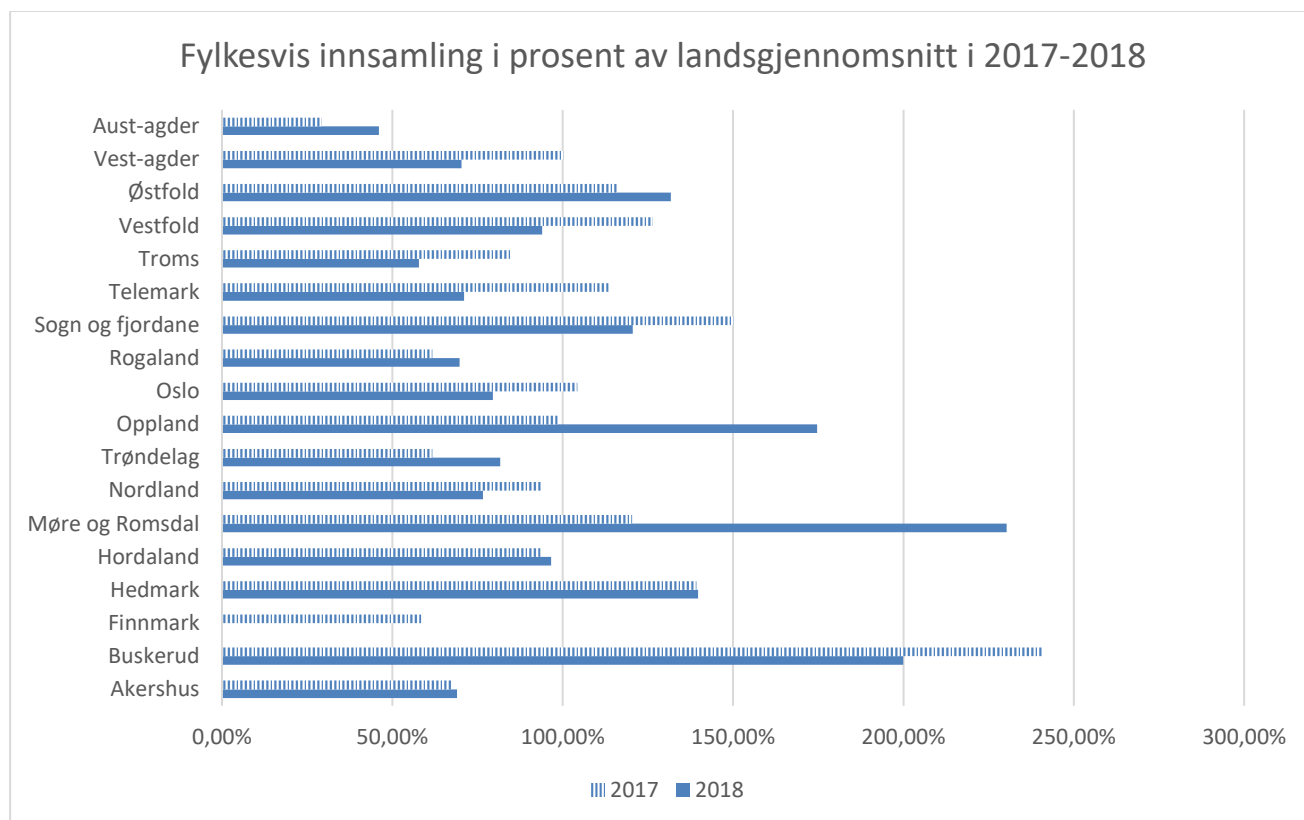
I figur 4 er det gitt en oversikt over antall PCB-ruter innsamlet per fylke i 2017 og 2018.

Figur 4 Innsamlede PCB-ruter per fylke

Det fremgår av figuren at det har vært en reduksjon i innsamlede mengder PCB-ruter i halvparten av fylkene, og en økning i halvparten av fylkene. Størst økning er det i Møre og Romsdal, hvor innsamlet mengde PCB-ruter er fordoblet i 2018 sammenlignet med 2017.

Figur 5, på neste side, viser fylkesvis innsamling per 1000 innbyggere i forhold til prosent av landsgjennomsnittet.

Figur 5: Fylkesvis innsamling i prosent av landsgjennomsnitt.

Innsamlingen i forhold til folkemengde varierer mye. I 2018 var Møre og Romsdal det fylket med høyest innsamling av PCB-ruter per innbygger. Dette skyldes høy aktivitet innenfor riving og rehabilitering av bygg med PCB-ruter.

5.2 Gjenstående mengder PCB-holdige ruter i norske bygg

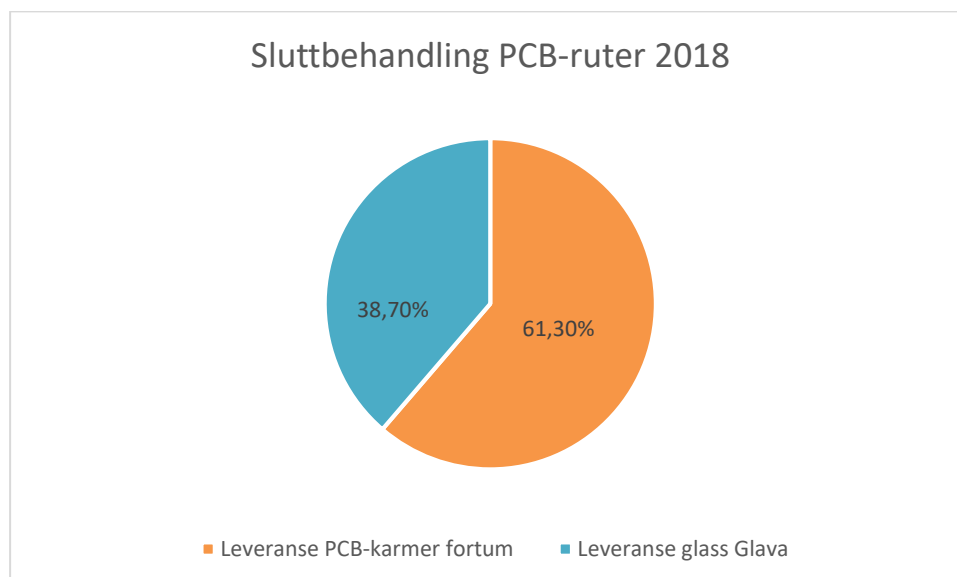
Ruteretur har tidligere beregnet at det i perioden 1965 til 1975 ble installert 2 050 000 isolerglassvinduer i norske bygg. Gjenværende mengder ble da anslått til ca. 600 000 PCB-vinduer. Dette anslaget er for lavt. Mengden gjenværende PCB-ruter er høyere enn tidligere antatt. Ruteretur antar i dag at det fortsatt er noen hundre tusen PCB-vinduer igjen i norske bygg, men det er vanskelig å anslå hvor mange hundre tusen.

5.3 Vurdering av innsamlingsresultat

Ruteretur gjør vurderinger av antatt mengde vinduer som kasseres hvert år, men slike betraktninger er høyst usikre. Vi har derfor ikke funnet det riktig å angi en innsamlingsprosent for årene etter 2007. Men det er ingen tvil om at innsamlingsprosenten er høy da retursystemet er godt kjent og har over 350 mottak over hele landet.

5.4 Sluttbehandling av vinduer

Sluttbehandling av PCB-ruter håndteres av Norsk Gjenvinning AS på Øra i Fredrikstad. Glasset skjæres ut fra ramme/avstandslist. Det rene glasset går til Glava for materialgjenvinning. Den andre delen, hvor PCB-en sitter, håndteres videre som farlig avfall og destrueres ved forbrenning med høy temperatur. Norsk Gjenvinning sendte i 2018 denne fraksjonen til Fortum i Danmark for sluttbehandling.

Figur 6: Sluttbehandling av PCB-vinduer

Figur 6 viser andel sortert til materialgjenvinning og energigjenvinning i 2018. Norsk Gjenvinning har oppgitt at de mottok 1393 tonn PCB-ruter for behandling fra Ruteretur i 2018. Av dette ble det 539 tonn (39 %) glass og 854 tonn (61 %) karmer og avstandslist med PCB.

5.5 Mengder PCB

Tidligere beregninger og erfaringer fra en rekke analyser, viser at mengden PCB per m² isolerglass ligger i området 50-70 gram. Det er imidlertid en rekke analyser som viser lavere innhold av PCB, samt at en del av de vinduer som er produsert i perioden som returordningen omfatter, ikke har inneholdt PCB. Umerkede vinduer omfattes av ordningen hvis en kan anta at de kan være fra den aktuelle perioden. Tidligere analyser av umerkede vinduer viser at omlag 50 % av disse inneholder PCB. Et anslag basert på disse opplysningene viser at Ruteretur samlet inn ett til to tonn ren PCB i 2018.

Det er usikkerhet knyttet til disse tallene, men det gir en pekepinn på hvor mye ren PCB som blir samlet inn gjennom returordningen. Ruteretur har trolig samlet inn ett til to tonn ren PCB i snitt siden oppstarten i 2002.

6 OM INFORMASJONSARBEIDET

6.1 Generelt om Rutereturs informasjonsarbeid

Informasjon til potensielle avfallsbesittere om hvor PCB-holdige isolerglassruter kan leveres, og at disse inngår i et system for sikker håndtering av PCB, er en sentral oppgave for Ruteretur. De ansatte på avfallsmottakene må være kjent med hvordan PCB-rutene skal håndteres. Videre gir Ruteretur informasjon til produsenter og importører av isolerglass for at disse skal kjenne sine forpliktelser slik at antall ”gratispassasjerer” blir lavest mulig.

Sentrale målsettinger for informasjonsarbeidet er:

- at det blir kjent for de som skal skifte vinduer at disse kan inneholde PCB, at PCB er en alvorlig miljøgift og at vinduer fra en bestemt periode av den grunn må leveres inn til forsvarlig behandling
- at det landsdekkende retursystemet for innsamling av PCB-holdige isolerglassruter i regi av Ruteretur er kjent blant målgruppene
- at det er kjent at kostnaden for å levere PCB-holdig isolerglass til retursystemet ikke overstiger kr 1400 per tonn
- at alle produsenter og importører av isolerglass og produkter med isolerglass er kjent med at de plikter å delta i et retursystem for PCB-holdig isolerglass
- at kjøpere av mer enn 200 isolerglassruter er kjent med plikten om å etterspørre og kunne dokumentere at produsenten er deltager i et retursystem,

I 2018 har vi, som tidligere, brukt en rekke virkemidler for å spre informasjon:

- Besøk og kurs hos våre regionale mottak og avfallsselskaper
- Hjemmesider på internett (www.ruteretur.no)
- Utsendelse av brosjyrer, plakater og annet informasjonsmateriell
- Jevnlig annonsering i blant annet Kretsløpet, bygg.no, byggmesteren.as, Glass og Fasade, Google m.fl.
- Flere pressemeldinger, blant annet på bygg.no.
- Deltagelse med stand og/eller annonsering på blant annet Byggavfallskonferansen, Avfallskonferansen og Farlig Avfall 2018.
- Veiledningsvirksomhet, særlig rettet mot de som Ruteretur har avtale med
- Spesielle informasjonstiltak rettet mot spesifikke målgrupper, som entreprenører
- Nyhetsbrev til blant annet deltakere og kommunale mottak.

Utover dette har Ruteretur gitt løpende informasjon gjennom besvarelser av innkommende telefonsamtaler og e-post.

6.2 Hjemmesiden ruteretur.no

Rutereturs hjemmeside er selskapets viktigste ansikt utad og henvender seg blant annet til de som skal skifte/levere vinduer. Her gis detaljert informasjon om hva som anses som PCB-ruter, hvordan man skal ta hånd om slike ruter og hvor de kan leveres.

Videre har vi satt fokus på å gi informasjon til importører av isolerglass og isolerglassprodukter om hvilke krav som stilles til den type import. Hjemmesiden gir informasjon om returordningen, finansiering av ordningen og hvilke deltakere og kontrollmedlemmer som er med i Ruteretur. Deltakere i Ruteretur rapporterer månedlig produksjon og importmengder av isolerglass. Det er mulig å registrere dette direkte fra et elektronisk vederlagsskjema på websiden. Dette forenkler rapporteringen for mange.

Den tredje gruppen det er fokusert på er avfallsmottak som har avtale med Ruteretur. Det er opprettet en egen side hvor disse kan finne informasjon, blant annet om gratis informasjonsmateriell og Rutereturs kurs rettet mot avfallsmottak.

Hjemmesiden inneholder oversikt over alle kommunale og interkommunale avfallsmottak for PCB-ruter som har avtale med Ruteretur. I tillegg har siden en oversikt over Rutereturs regionale mottak hvor alle kan levere PCB-ruter til en maksimumspris på kr 1400 per tonn (også privateide avfallsselskaper).

Ruteretur lanserte nye hjemmesider i 2017. All informasjon ble da oppdatert og sidene ble modernisert, blant annet med nytt design og «nettbutikk» for enkel bestilling av gratis informasjonsmateriell. Påmelding til kurs gjøres nå enkelt via hjemmesidene som også er mobiltilpasset. Ruteretur.no hadde 7404 brukere og 10496 visninger i 2018.

6.3 Kartlegging av deltakernes meninger om Ruteretur

Administrasjon foretok i 2018 en systematisk kartlegging av deltakerens erfaringer med Ruteretur og deres forslag til forbedringer. 161 deltakere svarer på undersøkelsen, via telefon. Undersøkelsen viser blant annet at:

- 91 % av deltakerne er godt eller svært godt fornøyd med Rutereturs informasjon og kommunikasjon mot deres bedrift
- 75 % mener at Ruteretur bidrar til et bedre miljø. 20 % svarte ikke på dette spørsmålet og 5 % mente at Ruteretur ikke bidrar til et bedre miljø
- 83 % av deltakerne er ganske eller svært trygg på at vederlaget går til formålet.

De som deltok i undersøkelsen ble også oppfordret til å komme med forbedringsforslag. Ruteretur tar lærdom av de svarene som fremkom og har igangsatt flere tiltak for å vurdere og iverksette forbedringer. Undersøkelsen viser at de fleste deltakerne er godt fornøyd med Rutereturs arbeid. Det er ikke grunnlag for å foreta vesentlige endringer med bakgrunn i spørreundersøkelsen.

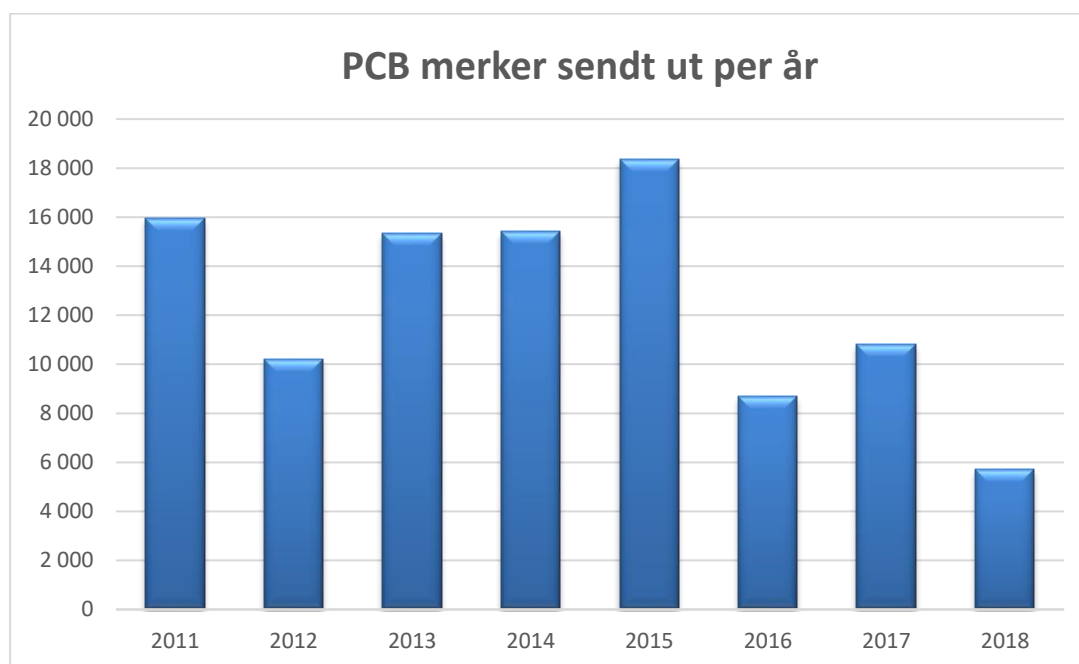
6.4 Kurs for avfallsmottak om PCB-ruter

Alle kommunale og interkommunale avfallsselskap som har avtale med Ruteretur, får tilbud om kurs om PCB og PCB-ruter minst en gang i året i sin region. De er forpliktet til å sende minst én person på Rutereturs kurs innen ett år etter at de har inngått avtale med Ruteretur.

Det ble i løpet av 2018 avholdt 11 kurs ulike steder i landet for ansatte som håndterer PCB-ruter på mottaksanlegg som har avtale med Ruteretur. Til sammen deltok 192 personer på kursene.

6.5 Utsendelse av PCB-merker

Etter at det ble innført merkeplikt for PCB-holdige ruter som er i bruk, har Ruteretur fulgt dette opp med å tilby klistremerker til slikt bruk. Merkene ble utviklet i samarbeid med Miljødirektoratet. I 2018 ble det sendt ut 5705 merker. Siden 2017 har det vært kostnadsfritt å bestille og motta merker. I 2018 var det en nedgang i bestilte merker i forhold tidligere år. Totalt har Ruteretur per 31.12.2018 sendt ut 570 995 merker.

Figur 7 PCB-merker, årlig sendt ut.

Ruteretur ser på bruk av merkene som et godt virkemiddel i arbeidet med å få kanalisert PCB-holdige isolerglassvinduer til retursystemet og gjøre Ruteretur og selskapets oppgaver kjent.

7 ØKONOMI

Miljøvederlaget, som deltakere i retursystemet betaler for hver rute som sendes ut på det norske markedet, var kr 9 i hele 2018.

Endelig årsregnskap blir først godkjent av generalforsamlingen etter at den årsrapporten ble utarbeidet. Årsresultatet for 2018 forventes å bli kr 1,6 million.

Det forventes at godkjent årsregnskap for 2018 vil vise en positiv egenkapital på kr 25 million. Selskapets solide økonomi legger et godt grunnlag for fortsatt høy satsning på å få inn alle PCB-holdige isolerglassruter. Informasjons- og kontrollvirksomheten vil fortatt være betydelig for å oppnå dette. Videre vil arbeidet med "gratispassasjerer" bli prioritert.

VEDLEGG 1 - DELTAKERLISTE PER 31.12.2018

Firma	Firma	Firma
Aarstad Bygg Consult AS	Glassolutions Norway AS	Pilkington Norge AS
ABChus AS	Glassteam AS	PK Entreprenør AS
Abora AS	Glasverkstaden Alf-Børre Otterdal	Plastmo AS
ADVIK AS	Grønt Fokus AS	PM Kummeneje AS
AlbinVindu AS	Gråkjær Norge AS	POKO-AL SP. Z O.O. SP.K. (NUF)
Alglass Vindu AS	GÅRDBRUKERSERVICE	Proff Vindu & Dør AS
ALLIERO AS	Harmonie Norge AS	Proffcamp AS
ALUCON AS	Harmonie Norge AS, avd. vest	Profilglass NOR AS
Alupoint AS	HENT AS	Profix AS
Alutek AS	H-Produkter AS	PROGRE JANKOWSKI
AMG MONTAZA, SIA (NUF)	Hubrohanen AS	R.Daaland AS
ARCERS Norge AS	Hugaas Entreprenør AS	Rapp Bomek AS
Arnpro AS	H-vinduet Bauge AS	Riis Dør & Vindu AS
AS GLASS-RØNNING	H-vinduet Fjerdingstad AS	Riis Glass og Metall AS
AS Metus -Est	H-vinduet Magnor AS	Roko Norge AS
AS Rubicon	Høiby Snekkeri AS	Roschmann Konstruktionen aus Stahl und Glas GmbH (NUF)
Berg Byggtjenester AS	Hörmann Norge AS	Røros Vinduer og Dører AS
Best & Billigst AS	Igland dør & vindu AS	Saga Aluminium AS
BetonmastHæhre TVB Bolig AS	Inwido Salg AS	Sandvoll Handel A/S
Bindalsbruket AS	Isorelect Energy Products AS	Scandicamp AS
Bjerkens Vinduer AS	Jakobsen Import og Service AS	Schüco International KG
Bjørlo Haugen AS	Jeld-Wen Norge AS	Selvaag Bolig ASA
Blikk Fasader AS	KEBO GLASS AS	SIA "SKONTO PLAN LTD"
Boj Norge AS	KF Entreprenør AS	Skaara Spesialvinduer AS
Bolseth Glass AS	Kjelstrup Olsen AS	Skallevold Trevarer AS
Bra Interiør AS	KM Element NUF	Skandinaviska Glassystem AB
Bredrup Aluminium AS	KOMPLETT MONTASJE AS	Skanska Eiendomsutvikling AS
Brødrene Dale AS	Konsept Fasade AS	Skanska Norge AS
Brødrene Hansen Eiendom AS	KOPPEN INDUSTRIER AS	Skanva AS
Bygg 1 Produkter AS	Kraft Glass & Aluminium AS	Skodje Byggvare AS
Byggimport & Service AS	Kruse Smith Entreprenør AS	Solid Entreprenør AS
Byggmax Norge AS	Kvalitek Dør og Vindu AS	Sparevinduer AS
Byggmontering Møre AS	Kvams Glass AS	SSC Joinex AS
Byggvell Vennesla AS	Laftekompaniet as	Staticus Norge AS
Bykle Vindu AS	Lande Dør og Vindu AS	Stavnem & Vigrestad AS
Carlsen Fritzøe Handel AS	Lian Trevarerfabrikk AS	STRAUMSHEIM GLASS OG FASADE

Firma	Firma	Firma
		AS
CBI NORGE AS	Lillerønning Snekkerifabrikk AS	Strømmen AS
CG Glass Vennesla AS	Linotech AS	Systembygg Haugesund AS
Ciroko Norge AS	Lisø Teknisk Support AS	SØRVINDU AS
Consto AS	Malmerk Fassaadid NUF	T.M. RAUGSTAD AS
DDF AS	Maximalfönster AB	Thermoflor BV
Drag Industrier AS	Mestercamp AS	Tindevindu AS
Drammen isolering og blikk AS	Miljø Vindu AS	Toten Windoor AS
Dør & Vindu Gruppen AS	Moby Entreprenør AS Avd Moby Bygg	Tre Spesial AS
EIKER VINDUET ARTUR ROBERT RODZIEWICZ	Morad Skandinavia AS	Troll Trevarefabrikk AS
Ejnar Christiansen Norge AS	MOSS GLASS OG FASADE AS	Trysilbygg AS
ELN Norge AS	Natre Vinduer AS	Tundøren AS
Elverhøy Aluminium og Glass AS	Neptune Bolig 3 AS	Tønsberg Ramme AS
Emils Hyttebygg AS	Netglass Totalfasade AS	UAB "Aradas"
Entreprenørcompagniet Nord AS	NEUMANN BYGG AS	UAB KEGESA NUF
Extemplo AS	Nicopan Nord AS	UAB KG Constructions
Fagvindu AS	NorDan AS	Uldal AS, avd Varhaug
Fasadeglass AS	NORDIC DØRFABRIKK AS	Uldal AS, avd. Birkeland
Fauske Glass & Ramme AS	Nordvestvinduet AS	UPB Holdigs
FENSTRA NUF	Norgesvinduet Bjørlo AS	UPPE Ltd (NUF)
Fjøsssystemer Bygg AS	Norgesvinduet Svenningdal AS	Uvdal Bygg og Hytteosetning AS
Friva AS	Norimex AS	VARIG FASADE AS
Fronta As	NOR-INT AS	Veidekke Entreprenør AS
Frøyland Produkter AS	Norlock AS	Velux Norge AS
Funksjonell AS	Norsk Dør Drift AS	Vemundvik Termoglass AS
Gilje Door A/S	Norske Metallfasader AS	Vikeså Glassindustri AS
Gilje Tre AS	Norwin AS	Villasnekkeriet AS
Glass & Låsservice Haugesund AS	NTG AS	Vinduer For Alle AS
GLASSBYGG AS	Nøtterøy Dør & Vindus- forretning AS	Vinduimport AS
GLASSCON AS	O. M. Rakvåg AS	Vindusleverandøren Norge AS
Glassfabrikken AS	Optimera AS	Vintor AS
Glassimport AS	Osterhausgaten Dører & Vinduer AS	Windo System AS
Glassmester A. Appelbom AS	OTRALAFT AS	Älvsbyhus Norge AS